

กอบโกยจากความหวานอันขมขื่น

รายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของโครงการ
“ทุกอย่างยกเว้นยุทธโธปกรณ์” (Everything But Arms)
ของสหภาพยุโรปในประเทศกัมพูชา

(เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ)

กอบโกยจากความหวานอันขมขื่น

รายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของโครงการ
“ทุกอย่างยกเว้นยุทธโศปกรณ์” (Everything But Arms)
ของสหภาพยุโรปในประเทศกัมพูชา

ปีพิมพ์ 2556

จัดทำโดย Equitable Cambodia

Inclusive Development International

สนับสนุนโดย Hand Off The Land

Heinrich Böll Stiftung Cambodia

European Commission

เอกสารนี้แปลขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแถลงข่าวเปิดตัวรายงาน

“กอบโกยจากความหวานอันขมขื่น (Bittersweet Harvest)”

ณ อาคารศศนิเวศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 6 พฤศจิกายน 2556

กอบโกยจากความหวานอันขมขื่น: รายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของโครงการ
 “ทุกอย่างยกเว้นยุทธโศปกรณ์” (Everything But Arms) ของสหภาพยุโรปในประเทศกัมพูชา
 (Bittersweet Harvest: A Human Rights Impact Assessment of
 the European Union’s Everything But Arms Initiative in Cambodia)

บทสรุป

“พวกเขาเล็งปืนมาที่เราเพื่อห้ามไม่ให้เข้าไปใกล้รถไถที่กำลังรื้อทำลายไร่ของเราอยู่ แต่ผมยังคงเดินเข้าไป
 เขาก็เลยยิง” – เฟ็ด นิม, จังหวัดเกาะกง, กันยายน 2555

“พวกเขาเผาทำลายทุกอย่าง...รวมทั้งข้าวที่เราปลูกไว้โดยไม่ยอมให้เราเกี่ยวข้าวก่อน เขาบอกว่าต้องการ
 ปลูกอ้อยที่นี่ เขาพังบ้านของเราเพื่อเอาที่ดินไปปลูกอ้อย” --หญิงหม้าย, จังหวัดอุดรมีชัย, ตุลาคม 2554

ในช่วงหลายปีมานี้ การให้สัมปทานที่ดินเพื่อทำไร่อ้อยในประเทศกัมพูชาทำให้มีการขับไล่ผู้คนเป็นจำนวนมาก
 มากออกจากที่ดินทำกิน โครงการ “ทุกอย่างยกเว้นยุทธโศปกรณ์” (Everything But Arms: EBA) ของ
 สหภาพยุโรปได้ชักนำให้บริษัทผลิตน้ำตาลจากประเทศไทยและนักลงทุนรายใหญ่ในกัมพูชาเข้ามาลงทุน
 ในอุตสาหกรรมการปลูกอ้อยเพื่อผลิตน้ำตาลดิบสำหรับส่งออกไปยังตลาดยุโรป โครงการ EBA ให้สิทธิ
 พิเศษแก่ประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (Least developed countries) ในการส่งสินค้าไปขายในตลาด
 ยุโรปได้โดยไม่ต้องเสียภาษี สำหรับสินค้าประเภทน้ำตาลนอกจากจะได้รับยกเว้นภาษีแล้วยังมีการ
 ประกันราคาขั้นต่ำที่สูงกว่าราคาน้ำตาลโลกโดยเฉลี่ยถึงสามเท่า โครงการ EBA มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้คน
 ยากจนมีงานทำจากการขยายตัวของเศรษฐกิจในภาคการส่งออก แต่การขยายตัวอย่างรวดเร็วของ
 อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลในกัมพูชากลับให้ผลตรงกันข้าม

ปัจจุบันนี้รัฐบาลกัมพูชาได้ให้นักลงทุนภาคเอกชนเช่าที่ดินจำนวนมากเพื่อทำไร่ขนาดใหญ่สำหรับ
 อุตสาหกรรมการเกษตร ที่ดินที่รัฐปล่อยให้เช่านั้นมักเป็นที่ดินของเกษตรกรรายย่อย ที่ดินสาธารณะและ
 ที่ดินที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งยังชีพของชุมชนท้องถิ่น เมื่อแหล่งทำมาหากินถูกนัก
 ลงทุนชาวกัมพูชาและชาวต่างชาติยึดครองไปโดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐบาลคอยให้การ
 สนับสนุน ชาวกัมพูชาหลายแสนคนที่เพิ่งหลุดพ้นจากความยากจนจึงต้องตกอยู่ในภาวะที่ต้องดิ้นรนเพื่อ
 การอยู่รอดอีกครั้ง

อุตสาหกรรมน้ำตาลเป็นผู้ร้ายอันดับต้นๆ ในการแย่งยึดที่ดินจำนวนมากจากคนจนในกัมพูชา การกระทำ
 ดังกล่าวมักมีการใช้กำลังความรุนแรงและละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านอื่นๆ ดังปรากฏในจังหวัดเกาะกง ก่า
 ปงสปี และอุดรมีชัย ผู้ได้รับสัมปทานพื้นที่ปลูกอ้อยได้เพิกเฉยต่อกฎระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองทาง

สังคมและสิ่งแวดล้อมของกัมพูชา รวมทั้งหน้าที่ของพวกเขาตามที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดไว้ว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชน

สิ่งที่หลายฝ่ายไม่เข้าใจก็คือ เหตุใดบริษัทเหล่านี้ยังคงได้รับสิทธิพิเศษจากโครงการ EBA ในการส่งสินค้าไปขายในตลาดยุโรป ทั้งๆ ที่พวกเขาทำผิดกฎหมายในประเทศหลายฉบับและฝ่าฝืนมาตรฐานสากลอย่างร้ายแรง ซึ่งเท่ากับเป็นการทรยศต่อเจตนารมณ์ดั้งเดิมของโครงการ EBA และละเมิดคำมั่นสัญญาที่สหภาพยุโรปได้ปฏิญาณไว้ว่าจะเคารพสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการใดๆ ในต่างประเทศ ภาคประชาสังคมทั้งในประเทศกัมพูชาและในยุโรปจึงได้เรียกร้องให้สหภาพยุโรปยกเลิกการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผลิตภัณฑ์น้ำตาลที่ผลิตในกัมพูชาจนกว่าปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลจะได้รับการแก้ไขให้หมดไป แต่คณะกรรมการการยุโรปปฏิเสธที่จะทำตามข้อเรียกร้องนี้โดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายรองรับการเพิกถอนสิทธิพิเศษทางการค้าดังกล่าว

องค์กร Equitable Cambodia, Inclusive Development International และ Hands off the Land Alliance จึงได้ทำการศึกษามลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของโครงการ EBA ในประเทศกัมพูชาขึ้น โดยใช้วิธีการศึกษาตาม “แนวทางขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุน” (UN Guiding Principles on Human Rights Impact Assessment of Trade and Investment Agreements) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ ก) คัดเลือก ข) จำกัดขอบเขตการศึกษา ค) รวบรวมหลักฐาน ง) วิเคราะห์ และ จ) สรุปและให้ข้อเสนอแนะ โดยเราได้จำกัดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดเท่านั้น เพื่อให้ทรัพยากรที่จำกัดของเราเกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับการศึกษานี้ เราเลือกศึกษามลกระทบจากอุตสาหกรรมผลิตน้ำตาลเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับอานิสงส์อย่างชัดเจนจากโครงการ EBA และมีหลักฐานยืนยันการขับไล่ประชาชนออกจากที่ดินทำกินเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมนี้

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษามลกระทบประกอบด้วย ข้อมูลเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสำรวจข้อมูลครัวเรือน และการเสวนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลมากกว่า 275 คน ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้นำชุมชนและเกษตรกรผู้สูญเสียที่ดินทำกินอันเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลในสามจังหวัดของกัมพูชา

การศึกษามลกระทบเริ่มจากการตรวจสอบเนื้อหาของข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันต่อสหภาพยุโรป ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป รัฐบาลกัมพูชาและบริษัทผู้ผลิตน้ำตาล โดยเน้นในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการเข้าถึงอาหาร สิทธิการมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ข้อห้ามเกี่ยวกับการไล่ที่และการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งทั้งหมดนี้มีอยู่ในสนธิสัญญาหลายฉบับที่รัฐบาลกัมพูชาและประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปลงนามให้

สัตยาบันไว้ เช่น สัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) และ สัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) โดยสิ่งที่รัฐบาลต้องปฏิบัติตามนั้นได้รับการชี้แจงไว้ในกติกาทางกฎหมายอย่างอ่อน (soft law) เช่น ถ้อยแถลงของสนธิสัญญา (General Comments of treaty bodies) หลักการพื้นฐานและแนวปฏิบัติขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการโยกย้ายคนออกจากที่ดินและการพลัดถิ่น (UN Basic Principles and Guidelines on Development-Based Evictions and Displacement) และแนวปฏิบัติโดยความสมัครใจว่าด้วยธรรมาภิบาลของการครอบครองที่ดิน การทำประมงและการทำป่าไม้ (Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests) หลักสิทธิมนุษยชนสากลได้กำหนดขั้นตอนและข้อปฏิบัติทั้งก่อน ระหว่าง และหลังมีการโยกย้ายคนออกจากที่ดินเพื่อผดุงสิทธิมนุษยชนข้างต้น รายงานฉบับนี้ใช้หลักการดังกล่าวในการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการโยกย้ายคนออกจากที่ดินและการยึดครองที่ดินเพื่อขยายพื้นที่ปลูกอ้อยในกัมพูชาจากแรงผลักดันของสิทธิพิเศษทางการค้าของโครงการ EBA

การศึกษาพบว่า นโยบายของรัฐบาลกัมพูชาที่ให้สัมปทานที่ดินขนาดใหญ่แก่นักลงทุนเอกชนเพื่อทำอุตสาหกรรมเกษตรและนโยบายการให้สิทธิพิเศษทางภาษีของสหภาพยุโรปเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดนั้นนำมาซึ่งความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในระดับที่รุนแรง เนื่องจากประเทศกัมพูชาไม่มีมาตรการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มีประสิทธิภาพ ความเสี่ยงนี้เกิดขึ้นทั้งในช่วงก่อน ระหว่างและหลังมีการไล่ที่เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมน้ำตาลในกัมพูชา

ในส่วนของกรณีการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ การไล่ที่ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายและไม่ได้เป็นไปเพื่อสวัสดิภาพของชาวบ้าน ไม่มีการปรึกษาหารือกับผู้ที่ได้รับผลกระทบเพื่อหาทางเลือกอื่นและไม่มีการทำการศึกษาเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จึงเป็นผลให้ไม่มีการออกมาตรการใดๆมาเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบเลย นอกจากนี้การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการไล่ที่ยังเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการสอบถามความคิดเห็นของผู้ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับค่าชดเชยและการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ ผู้ถูกไล่บางรายไม่ได้รับการแจ้งเตือนล่วงหน้า ชุมชนบางแห่งไม่เคยรับรู้ที่ดินของพวกเขาถูกยกให้บริษัทน้ำตาลไปแล้วจนกระทั่งมีรถไถเข้ามาปรับที่ดินพร้อมกับตำรวจและทหารคอยอารักขา ชุมชนหลายแห่งถูกข่มขู่คุกคามและต้องเผชิญกับการกดดันหลายรูปแบบเพื่อบีบให้ยอมรับเงินค่าชดเชยจำนวนน้อยนิดแล้วอพยพออกไปจากพื้นที่เสีย

การไล่ที่ที่เกิดขึ้นโดยมีการละเมิดหลักปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน ในทุกพื้นที่ที่ศึกษาพบว่ามีการใช้กำลังขับไล่ผู้คนเพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับการทำไร่อ้อย ตำรวจและเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงใช้อำนาจของ

ตนเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อบริษัทน้ำตาล มีการจับกุม คุมขังและทำร้ายร่างกายชาวบ้านที่ลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิในที่ดินของตน นักเคลื่อนไหวท้องถิ่นคนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการต่อต้านการไล่ที่ในจังหวัดเกาะกงถูกฟันด้วยขวานจนเสียชีวิตหลังจากบันทึกภาพการขับไล่ชาวบ้านออกจากที่ดิน แต่กลับไม่มีการสอบสวนการฆาตกรรมนักเคลื่อนไหวรายนี้แต่อย่างใด การไล่ที่เพื่อทำไร่อ้อยทำให้หมู่บ้านอย่างน้อยสองแห่งถูกทำลายราบคาบ เรือกสวนไร่นามากกว่า 11,500 เฮกแตร์ซึ่งเป็นของชาวบ้านกว่า 2,000 ครอบครัวถูกยึดไป ป่าชุมชนและพื้นที่คุ้มครองด้านสิ่งแวดล้อมอีกหลายพันเฮกแตร์ถูกแผ้วถางทำลายลงเพื่อนำที่ดินไปทำไร่อ้อย ชาวบ้านหลายครอบครัวสูญเสียพืชผลทางการเกษตร ปศุสัตว์และทรัพย์สินส่วนตัวจากการถูกไล่ที่

การไล่ที่ทำให้ชาวบ้านต้องสูญเสียบ้าน ที่ดิน ทรัพย์สิน และทรัพยากรที่ใช้ในการดำรงชีพ และชาวบ้านมักจะไม่ได้รับเงินชดเชยใดๆหรือได้รับเพียงน้อยนิดเท่านั้น เนื่องจากการประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่ต่ำกว่าความเป็นจริงและไม่ครบถ้วน ผู้ได้รับผลกระทบไม่ได้มีส่วนร่วมในการคำนวณค่าเสียหายและกระบวนการจ่ายค่าชดเชยซึ่งเต็มไปด้วยการข่มขู่คุกคามและการทุจริต ชาวบ้านที่ถูกไล่ที่ไม่มีสิทธิกลับไปยังที่ดินของตนและไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่หลังจากกลายเป็นผู้พลัดถิ่น

หลังจากถูกขับไล่ออกจากที่ดินทำกิน ชาวบ้านประสบปัญหาทั้งด้านสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านที่อยู่อาศัย ด้านอาหาร การจ้างงาน การศึกษาและบริการด้านสุขภาพ ประชาชนกว่า 1,000 คนทั้งผู้ชาย ผู้หญิงและเด็กกลายเป็นคนไร้บ้านและไร้ที่ดินทำกิน บางคนได้รับการจัดสรรที่ดินแต่ก็มักจะเป็นที่ดินขนาดเล็กและไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก ครอบครัวส่วนใหญ่ที่ทำการสำรวจบอกว่าพวกเขาประสบความมั่นคงทางอาหารเพิ่มขึ้น มีสภาพความเป็นอยู่แย่ลง สูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้เนื่องจากไม่มีปัจจัยการผลิตและขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติที่เคยเป็นแหล่งพึ่งพิงยามยาก ผู้ที่ถูกไล่ที่บางคนต้องอยู่อย่างหวาดหวั่นและอดอยาก ชาวบ้านในจังหวัดอุดรมีชัยหลายครอบครัวที่ถูกอุตสาหกรรมน้ำตาลยึดที่ดินทำกินไปตัดสินใจลักลอบเข้าประเทศไทยโดยผิดกฎหมายเพื่อไปหางานทำเอาตาบหน้า บางคนไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากสมัครเป็นคนงานในไร่อ้อย ซึ่งการจ้างงานไม่แน่นอน สภาพแวดล้อมในการทำงานย่ำแย่และได้ค่าแรงต่ำจนไม่พอค่าอาหารสำหรับสมาชิกในครอบครัว ชาวบ้านที่เราสัมภาษณ์ทุกคนบอกเป็นเสียงเดียวกันว่าพวกเขาอยากมีรายได้จากการเพาะปลูกในที่ดินของตนเองเหมือนในอดีตก่อนที่อุตสาหกรรมน้ำตาลจะเข้ามา

การไล่ที่ยังทำให้เกิดการละเมิดสิทธิสตรีและเด็กอีกด้วย ผู้หญิงหลายคนบอกว่าเธอแทบไม่มีเวลาดูแลลูกหลังจากถูกไล่ที่เพราะต้องอพยพย้ายถิ่นไปทำงานที่ประเทศไทยหรือไม่ก็ต้องทำงานในไร่วันละ 9 ชั่วโมง ผู้หญิงบางคนถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพังหลังจากสามีไปทำงานที่เมืองไทย หลายคนบอกว่าความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้นหลังจากที่ถูกไล่ที่ ทุกพื้นที่ที่ทำการศึกษพบว่าเด็กที่ถูกไล่ที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่แย่ง

ไม่ได้เรียนหนังสือ และได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้แรงงานเด็กในไร่อ้อยทุกแห่งที่ทำการศึกษา โดยเจ้าหน้าที่ของเราพบเห็นด้วยตนเองและมีหลักฐานเป็นภาพถ่ายการใช้แรงงานเด็กที่จังหวัดเกาะกงและกำปงสปีอ เราพบเด็กถูกใช้แรงงานในไร่อ้อยที่จังหวัดเกาะกงทั้งหมด 85 คน บางคนอายุเพียง 8 ปีเท่านั้น

แม้ว่าจะมีหลักฐานมากมายที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีส่วนรู้เห็นกับภาคเอกชนในการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงและเป็นระบบในอุตสาหกรรมการปลูกอ้อยในกัมพูชา แต่จนถึงบัดนี้ก็ยังไม่มีการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีกับสิ่งที่เกิดขึ้น ขณะที่ผู้ที่ได้รับผลกระทบก็ยังคงไม่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาทั้งจากเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เมื่อไม่อาจเรียกร้องค่าชดเชยจากรัฐบาลกัมพูชาได้ ผู้ได้รับผลกระทบจากการไล่ที่เพื่อพัฒนาพื้นที่ปลูกอ้อยจึงหันไปเรียกร้องความรับผิดชอบจากยุโรป แต่พวกเขากลับพบว่าทั้งคณะกรรมการยุโรปและสหภาพยุโรปไม่มีกลไกอิสระที่มีประสิทธิภาพในการรับฟังและแก้ปัญหาของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของสหภาพยุโรปหรือกิจกรรมของบริษัทยุโรปในประเทศอื่น เมื่อปราศจากซึ่งกลไกดังกล่าว ข้อกฎหมายและนโยบายปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศนอกสหภาพยุโรปก็เป็นเพียงลมปากที่ไม่อาจคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ได้รับผลกระทบได้อย่างแท้จริง

เมื่อเร็วๆ นี้ คณะกรรมการยุโรปเห็นชอบที่จะนำรายงานการประเมินผลกระทบมาประกอบการวางนโยบายด้านการค้าและพิจารณาผลกระทบที่สำคัญในทุกด้าน แต่มตินี้ก็กลับไม่ครอบคลุมถึงผลกระทบจากโครงการ EBA รายงานฉบับนี้ตอกย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องทำการประเมินผลและปฏิรูปโครงการ EBA เพราะตราบไต่ที่มาตรการปกป้องสิทธิมนุษยชนยังไม่ได้รับการผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการค้า สหภาพยุโรปก็ยังคงไม่อาจบรรลุเป้าหมายในการขจัดปัญหาความยากจนและจะยังคงละเมิดคำมั่นสัญญาเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ตนเองได้ให้ไว้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อสหภาพยุโรปและประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

- ดำเนินการสืบสวนการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการให้สัมปทานที่ดินเศรษฐกิจสำหรับการผลิตสินค้าส่งออกไปยังสหภาพยุโรปโดยทันที ยกเลิกการให้สิทธิพิเศษทางภาษีภายใต้โครงการ EBA เป็นการชั่วคราวแก่สินค้าเกษตรจากกัมพูชาที่พบว่ามีกรละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงในกระบวนการผลิตจนกว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นจะได้รับการแก้ไข
- ทำการศึกษาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนย้อนหลังอย่างรอบด้านในทุกประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษจากโครงการ EBA และหามาตรการแก้ไขเมื่อพบการกระทำที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน โดยการศึกษาผลกระทบควรยึดตาม “แนวทางขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุน” (UN Guiding Principles on Human Rights Impact Assessment of Trade and Investment Agreements)
- เมื่อพบว่าการครอบครองที่ดินและทรัพยากรธรรมชาตินั้นมีผลกระทบอย่างรุนแรง ควรนำ “แนวปฏิบัติในการถือครองที่ดินอย่างมีความรับผิดชอบ” (Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure) มาใช้ประกอบการประเมินผลกระทบและการวางมาตรการลดผลกระทบ
- รับรองว่าจะทำการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของโครงการ EBA อย่างต่อเนื่องและโปร่งใส โดยใช้กลไกการตรวจสอบของสหภาพยุโรปที่มีอยู่
- ปรับปรุงกฎเกณฑ์ของระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) เพื่อให้มีระบบตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการผลิตสินค้าทุกชนิดที่นำเข้ามายังสหภาพยุโรปภายใต้โครงการ EBA สิทธิพิเศษทางการค้าควรมอบให้แก่ผู้ประกอบการที่เคารพสิทธิมนุษยชนเท่านั้น และก่อนที่จะให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ผู้ผลิตสินค้า/ผู้ส่งออกรายใดก็ตาม คณะกรรมาธิการยุโรปควรตรวจสอบก่อนทุกครั้งว่าผู้ได้รับสิทธิพิเศษนั้นกระทำการใดๆ ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เช่นเดียวกับการตรวจสอบแหล่งที่มาของสินค้า (origin of product) ที่คณะกรรมาธิการยุโรปปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน
- ตั้งกลไกการรับเรื่องร้องเรียน (grievance mechanism) ที่มีอำนาจตามกฎหมาย เข้าถึงได้ง่าย เชื่อถือได้ เที่ยงธรรม โปร่งใส ยึดหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งจัดให้มีแหล่งเรียนรู้กระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EBA อย่างต่อเนื่อง
- เพิ่มบทบาทของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปและสภายุโรปในการกำกับดูแลและรับผิดชอบต่อ GSP
- ห้ามนำเข้าสินค้าเกษตรที่ผลิตในที่ดินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย
- บังคับใช้กฎหมายที่กำหนดให้บริษัทเอกชนเคารพสิทธิมนุษยชนในกระบวนการผลิตสินค้าทุกชิ้นตอนรวมทั้งการผลิตสินค้าของผู้ผลิตรายย่อยในต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลกัมพูชา

- บังคับใช้ประกาศนายกรัฐมนตรีกว่าด้วยการยุติการให้สัมปทานที่ดินเศรษฐกิจแห่งใหม่
- ศึกษาผลกระทบด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนของการให้สัมปทานที่ดินเศรษฐกิจทั่วประเทศ รวมทั้งการให้สัมปทานที่ดินที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ การศึกษาผลกระทบควรทำอย่างรอบด้าน โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นไปตามมาตรฐานสากลและปรึกษาหารือกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างจริงจัง
- ยกเลิกสัมปทานที่ดินหากผู้ได้รับสัมปทานไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- สนับสนุนและช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนที่สูญเสียที่ดินทำกินให้กลับไปตั้งรกรากในที่ดินเดิมของตนได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งช่วยสร้างบ้านและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตเพื่อให้พวกเขาเริ่มต้นชีวิตใหม่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี
- ที่ดินของคนพื้นเมืองที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษแต่ถูกนำไปให้สัมปทานแก่บุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่แจ้งให้เจ้าของที่ดินทราบล่วงหน้าและไม่ได้รับความยินยอมจะต้องนำกลับคืนผู้ที่เป็นเจ้าของดั้งเดิม
- ประกันว่าการให้สัมปทานที่ดินในทุกกรณีจะต้องเคารพสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรน้ำและป่าไม้
- ยุติการให้ความร่วมมือหรือสนับสนุนให้บริษัทเอกชนใช้กองกำลังของรัฐข่มขู่หรือใช้ความรุนแรงกับคนท้องถิ่นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน
- สืบสวนและลงโทษผู้ที่ใช้ความรุนแรงและละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการให้สัมปทานที่ดินเศรษฐกิจ รวมทั้งผู้ที่กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มบริษัทเคเอสแอล (KSL Group) วี วงศ์ คอร์ปอเรชั่น (Ve Wong Corporation) กลุ่มน้ำตาลมิตรผล (Mitr Phol Sugar Corporation) ลี ยอง พัด และกลุ่มบริษัทแอล วาย พี (Ly Yong Phat and LYP Group)

- หยุดการบังคับไล่ที่และการบุกรุกที่ดินของชุมชนและที่ดินส่วนบุคคล
- หยุดการทำลายป่า
- หยุดการยึดครองและกักขังปศุสัตว์ของชาวบ้านเพื่อเรียกค่าไถ่
- หยุดการกีดกันไม่ให้ชาวบ้านเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ
- หยุดการใช้ความรุนแรงกับชาวบ้านที่ต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิในที่ดินของตน
- หยุดใช้การฟ้องร้องและอำนาจรัฐคุกคามทำร้ายชาวบ้านและนักสิทธิมนุษยชน
- จ่ายค่าชดเชยในจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรมเพื่อชดเชยความสูญเสียและผลกระทบที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งคืนที่ดินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เจ้าของเดิม
- เจรจาหารือกับชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเพื่อกำหนดวิธีการชดเชยความเสียหายอย่างจริงจัง
- หยุดการใช้แรงงานเด็ก

- ปลูกอ้อยด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสิทธิมนุษยชน
- มีนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน และให้ถือว่าการกำจัดความเสี่ยงหรือปัจจัยใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
- รายงานให้สาธารณชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอและโดยเปิดเผยว่าบริษัทได้ดำเนินการแก้ไขผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง
- จัดตั้งหรือมีส่วนร่วมในกลไกการรับเรื่องร้องเรียนสำหรับบุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบการของบริษัท

ข้อเสนอแนะต่อบริษัทน้ำตาลทรายขาวอเมริกัน (American Sugar Refining) / เทต แอนด์ ไลล์ ซูการ์ (Tate & Lyle Sugars)

- ดำเนินการสืบสวนการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยบริษัทผู้ผลิตน้ำตาลในกัมพูชาและรับฟังข้อมูลจากชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจของบริษัทเหล่านี้
- ร่วมมือกับบริษัทผู้ผลิตน้ำตาลท้องถิ่นในการเยียวยาความเสียหายและความสูญเสียที่เกิดขึ้น
- กำหนดให้บริษัทผู้ผลิตน้ำตาลเคารพกฎหมายและสิทธิมนุษยชนรวมทั้งจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม คืนที่ดินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายแก่เจ้าของเดิม ยกเลิกสัญญาและหยุดซื้อน้ำตาลจากบริษัทผู้ผลิตท้องถิ่นในกัมพูชาที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว
- รายงานให้สาธารณชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอและโดยเปิดเผยว่าบริษัทได้ดำเนินการแก้ไขผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง
- ทำการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบริษัทผู้ผลิตน้ำตาลก่อนที่จะสั่งซื้อสินค้าจากบริษัทเหล่านั้น โดยการตรวจสอบจะต้องมีความน่าเชื่อถือ เป็นอิสระ โปร่งใสและจะต้องทำอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่รับซื้อน้ำตาลจากบริษัทนั้นๆ
- จัดตั้งหรือมีส่วนร่วมในกลไกการรับเรื่องร้องเรียนสำหรับบุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบการของบริษัท